

In dit nummer:

**Mijn studententijd:
ds. W.N. Middelkoop**
Pagina 3

Het nieuwe A-jaar
Pagina 9

**Elsevier: 2 maal goud
voor de TUA!**
Pagina 12

Connect

VAN DE RECTOR

Hard en met vreugde aan het werk in de fascinerende wetenschap die theologie heet

Voor de TUA gaat een bijzonder kalenderjaar ten einde. Het jaar van twee jubilea: 125 jaar TUA en 100 jaar TUA in Apeldoorn. Met dankbaarheid kijken we terug, maar ook met verwachting en enige spanning vooruit. Onze verwachting is van de HEERE, want van Zijn zegen, wijsheid en kracht hangt het allemaal af. Die verwachting noem ik als eerste, omdat die ook aan alles vooraf moet gaan. Maar enige spanning is er over hoe het nu verdergaat. Niet 'of', maar 'hoe' het verdergaat.

Nu ik dit schrijf, moeten onze plannen nog op de synode besproken worden, maar nu u dit leest, zijn er mogelijk al besluiten genomen die ons verder helpen, of beter: die ons helpen nog meer dienstbaar te zijn.

Ook is er nu u dit leest misschien al iets bekend over onze aanvraag om een eenjarige master te mogen beginnen, waarvoor studenten en docenten staan te popelen.

Tegelijk gaat er helemaal geen jaar ten einde, want we zitten midden in het studiejaar dat van september tot juni loopt. Wees dus gerust: wij zitten aan het Apeldoornse Wilhelminapark niet hele dagen te mijmeren over het verleden, noch urenlang te dromen over de toekomst. We zijn gewoon hard en met vreugde aan het werk, en dat elke maand van het jaar, dus ook in december.

En daar willen we in januari ook gewoon mee doorgaan, want hoe de besluiten ook uitvallen, theologie blijft een fascinerende wetenschap.

Prof. dr. H.J. Selderhuis, rector

O HEERE, wend onze gevangenis

(Psalm 126: 4)

Ze konden het bijna niet geloven. Het was alsof ze droomden. Wat een blijdschap was er onder het volk van God. De HEERE had het volk teruggebracht uit de ballingschap. De blijdschap was zó groot dat het in de wijde omtrek van Jeruzalem te horen was. De vreugde was zó intens dat het verdriet over de verwoeste tempel overstelpt werd (vgl. Ezra 3: 10-13).

Het was de HEERE die het volk gevangen liet nemen door koning Nebukadnezar. Het volk deed niet wat God hun bevolen had en vervolgens luisterde het ook niet naar Gods menigvuldige waarschuwingen en oproepen tot bekering. Het was hun eigen schuld!

Het was de HEERE die aan de ballingschap weer een einde maakte. Ja, Hij had Zich over het volk ontfermd met de belofte dat Hij in Jeruzalem weer onder het volk wilde wonen (vgl. Zach. 1: 16). Daarom gaf Hij aan Kores bevel om de ballingen voor Hem een huis te laten bouwen (vgl. 2 Kron. 36: 23). God heeft Zijn belofte vervuld. Hij heeft grote dingen gedaan en daarom is Zijn volk verblijd (vs. 3).

Maar de blijdschap is van korte duur. Het volk van God is van een gevangenis in een gevangenis terechtgekomen. Met één verschil: in Babel was God tegen het volk, maar in Jeruzalem was God vóór het volk. Nehemia 4: 9 maakt in één zinsnede het

verschil duidelijk: 'Maar wij baden tot onze God (...).' En dat is wat de dichter van Psalm 126 ook doet. In plaats van zelf op te staan tegen de bestrijders van het opbouwen van Jeruzalem, zie Nehemia 4, gaat hij in het gebed tot de HEERE: 'O HEERE, wend onze gevangenis (...).'

Zoals voor de inwoners van Jeruzalem het leven voelde als een gevangenis, zo kan dat ook vandaag ervaren worden door u of jou. Wellicht voelt u zich of voelt jij je gevangen in iets waar je zelf niet meer uit komt. Is het uw ziekte? Is het jouw zonde? Is het uw/jouw vijandschap van nature tegen God? Bid of de HEERE uw gevangenis wil wenden, want er is hoop bij God. Hoop voor

hopelozen, hoop voor gevangenen, hoop voor gebondenen! U/ Jij bent niet de eerste in de gevangenis; Christus is voorop gegaan! Christus is vrijwillig de gevangenis in gegaan om vrijheid te bewerken voor Zijn kinderen. Ja, het is nog hoopvoller! Christus heeft de gevangenis gevangen genomen, opdat Hij gevangenen volkomen vrijheid kan schenken (vgl. Ps. 68: 19). Bent u/ben jij al écht vrij? Zo ja, dan heeft u zich een gevangene gevoeld, waaraan de HEERE grote dingen heeft gedaan! Wees dan verblijd! Zo nee, dat uw/jouw gebed zou zijn: 'O HEERE, wend mijn gevangenis!'

Paspoort

Naam:	Auke Trouwborst
Geboortedatum:	2 september 1992
Burgerlijke staat:	ongetrouwd
Woonplaats:	Capelle aan den IJssel
Kerkelijke thuisgemeente:	CGK
Studiefase:	Master I

Dagje
meelopen
op de TUA?
Kijk op
www.tua.nl

Colofon

TUA Connect is het relatie-magazine van de Theologische Universiteit Apeldoorn. Het magazine wordt kosteloos toegezonden aan alle leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken, overige relaties en geïnteresseerden.

Verschijsning
3 keer per jaar, oplage: 27.250 ex.

Redactie
Hans Bulten
Prof. dr. M.J. Kater
Jannemarie Vierbergen-Hakvoort
Johannes Visscher
Anja de With-Hoekman
Wilma van der Zande-de Roo

Redactieadres
Theologische Universiteit Apeldoorn,
redactie TUA Connect
Wilhelminapark 4
7316 BT Apeldoorn
Tel. 055-5775700
e-mail: connect@tua.nl

Adreswijzigingen
Leden van de CGK: Landelijk
Dienstenbureau, Postbus 334,
3900 AH Veenendaal
e-mail: adressenbeheer@cgk.nl
Overige: aan het redactieadres

**Vormgeving, drukwerk
en distributie**
Drukkerij Holland, Alphen a/d Rijn

Giften
IBAN NL64INGB0005463945
t.n.v. TUA te Apeldoorn
RSIN-nummer: 820205941. Giften
aan de TUA zijn fiscaal aftrekbaar.

ISSN: 1877-0770

Agenda

21 januari 2020
15.00 uur
Promotie drs. C.P. de Boer op
proefschrift over Psalm 110
(over de Priesterkoning).

5 februari 2020
Buluitreiking.

4 april 2020
Ambassadeursdag. Alle TUA-
ambassadeurs zijn van harte
welkom en krijgen een
persoonlijke uitnodiging.

Meer informatie over deze en
andere bijeenkomsten in de
agenda op www.tua.nl.

Moeizaam tompoucen prikken bij prof. Van Genderen

Van 1986 tot 1992 studeerde William Middelkoop (54) in Apeldoorn. Een tijd die hij ervaren heeft als leerzaam, gezellig, soms zelfs hilarisch, maar het was ook een periode waarin een grote schok door de universiteitsgemeenschap ging: prof. Versteeg overleed heel plotseling.

'Vanaf het begin was duidelijk hoe de theologie in Apeldoorn beoefend werd vanuit het gezag van het Woord van God. Heerlijk was dat! Tegelijk werd er zo mee omgegaan dat het niet krampachtig overkwam ik er voer de universiteit als heel huiselijk', blikt ds. Middelkoop terug. 'Ik zat in een jaar met meerdere studenten die al een andere opleiding achter de rug hadden of al gewerkt hadden. Dat kwam op een hilarische manier tot uitdrukking toen we les kregen in gesprekstechniek. Lessenlang hebben we gedebatteerd met onze docente, omdat we het niet eens waren met de uitgangspunten waaronder we een gesprek moesten oefenen. Ze werd er radeloos van.'

Ingrijpend

Het eerste studiejaar kregen we de collegereeks 'Inleiding in het Nieuwe Testament', gegeven door prof. Versteeg. Dat waren uren die diepe indruk maakten. 'Er ging een wereld voor me open. Wat ik nooit ben vergeten, is dat we het laatste college-uur voor Pasen 1987 spraken over hoe het zou zijn in

de hemel en dan bij God te zijn. Prof. Versteeg zei toen: "Wie weet hoe snel we het zullen zien?" Een paar dagen later, op eerste paasdag, overleed hij op zijn vakantieadres. Het was voor hem "zien" geworden. Ook het verongelukken van student Arno Hibbel met zijn vrouw, onderweg naar een preekbeurt in zijn stagege-

'Soms heb ik later in de pastorie pas gezien waarom een bepaald vak belangrijk was'

meente Veenendaal-Bethel, was aangrijpend. Deze gebeurtenis riep veel vragen op en deed je beseffen dat het niet vanzelf spreekt dat je na je studie in een gemeente mag gaan dienen.' 'Ik heb op studentenvereniging PFSAR gezeten. Dat had ik niet willen missen. Het vormt je ook in de omgang met elkaar, in discussiëren en het omgaan met andere meningen. Zeer vormend! Ik ben een jaar preses geweest, terwijl mijn vriend Henk Polinder abactis was. Het was in die tijd gewoon dat je als senaat van PFSAR de hoogleraren bezocht vanwege hun verjaardag. Zo kwamen wij samen

De senaat van studentenvereniging PFSAR op de Dies (verjaardag van de vereniging) van 1990. Ds. Van Middelkoop zit in het midden, met naast zich het erelid van PFSAR, prof. Oosterhoff.

bij prof. Van Genderen op bezoek. We kregen een tompouce bij de koffie, met een vorkje. We hebben beiden wel een half uur over onze tompouce gedaan, voorzichtig prikkend. Hadden we bij prof. Van 't Spijker gezeten, dan hadden we gerust gezegd: "Vindt u het goed als we onze handen gebruiken voor de bovenkant van de tompouce?"

Maar dat deed je bij prof. van Genderen niet. Wat hebben we zitten zweten! Misschien heeft 'ie er zelf wel de meeste lol om gehad.'

Blijvende liefde

'Ik vergeet nooit dat we bij dogmatiek van prof. Van Genderen een theoloog moesten bespreken. Een medestudent moest een dogmatische karakterschets geven van Karl Barth. Hij was zeer positief ingesteld, en dat was te merken. Hij had het er maar steeds over wat 'ie mooi vond bij Karl Barth, en het was te zien aan prof. Van Genderen dat hem dat niet erg beviel. Op

een gegeven ogenblik nam hij het woord en met vuur zei hij: "U vindt alles maar mooi, maar het gaat er in de theologie helemaal niet om of het mooi is, maar of het waar en goed is!" 'Ik heb het geheel van de opleiding als zinvol ervaren en soms heb ik later in de pastorie pas gezien waarom een bepaald vak belangrijk was. Diepgaande exegetische voor de prediking heb ik heel waardevol gevonden. Ik heb genoten van de Canoniek (inhoud van de Bijbelboeken, red.) van het Oude en Nieuwe Testament. Homiletiek (preekkunde) en Poimeniek (pastoraat) waren colleges waar ik graag naartoe ging. Kerkgeschiedenis heeft mijn hart. Ik genoot van alle anekdotes die prof. Van 't Spijker dan vertelde. Daarbij licht ik er de colleges vaderlandse kerkgeschiedenis uit die drs. J.C. Starreveld gaf. Het heeft bij mij een blijvende liefde voor de geschiedenis van de Afscheiding bewerkt. Wel merkte ik bij Poimeniek dat het voor mij pas concreet werd toen ik zelf in de gemeente aan het werk ging. Het maakt duidelijk dat het praktisch leren vooral plaatsvindt in de praktijk.' 'Ik ben dankbaar dat de TUA er is zoals ze is. Gedegen theologisch onderwijs om mensen te vormen om te dienen in kerk, koninkrijk en samenleving. Vanuit gereformeerde kaders theologie beoefenen met een open blik naar de bredere theologische wereld en de samenleving. Juist in een tijd waarin er theologisch veel verschuift, neemt de importantie van de TUA alleen maar toe!'

Paspoort

Naam: Willem Nicolaas (William) Middelkoop
 Geboren: 16 mei 1965 te Rotterdam
 Burgerlijke staat: getrouwd met Marlene van der Rhee
 Kinderen: 1 dochter, 3 zoons en 1 kleindochter
 Studieperiode aan de TUA: 1986-1992
 Standplaatsen: Eemdijk (1993-1996), Rijnsburg (1996-2006), Urk-Ichthus (2006-2018) en Harderwijk (2018)

UR, RvT, CvB: wat moet je ermee?

Vroeger vormde het College van Hoogleraren het bestuur van de TUA, waarbij een van de hoogleraren om het jaar rector was. Belangrijke zaken werden ook besproken met het Curatorium of Deputaten Financieel, die in het geheel een eigen taak hadden. Als gevolg van nieuwe wetgeving moest elke universiteit in Nederland een nieuwe bestuursstructuur hebben, met aan het hoofd een College van Bestuur (CvB) van twee of drie personen. Verder moesten er een Raad van Toezicht (RvT) en een Universiteitsraad (UR) komen. Wat heeft een kleine universiteit als de onze aan die bestuurlijke organen?

De RvT staat al 10 jaar het CvB met raad terzijde

De Raad van Toezicht doet wat die naam al zegt: toezicht houden. De RvT bestuurt dus niet, gaat niet op de stoel van het CvB zitten. Wel staat de RvT, zoals de wet zo mooi zegt, het CvB met raad terzijde. Belangrijke bevoegdheden zijn het benoemen van de leden van het CvB en het jaarlijks goedkeuren van de begroting.

Een begroting kan niet zonder plan en visie. Vandaar dat gesprekken daarover tussen CvB en RvT belangrijk zijn. De RvT ziet vooral toe

op consistentie en haalbaarheid van plannen. De laatste jaren is een belangrijk punt van aandacht de continuïteit van de TUA op langere termijn geweest. Veel energie is gaan zitten in de bezinning op de komst van de Gereformeerde Theologische Universiteit (GTU). De RvT was van mening dat de GTU een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren aan die continuïteit en aan het doorwerken van gereformeerde theologie. Nu de GTU niet is doorgegaan, staat de RvT het CvB met raad terzijde inzake het meerjarenplan van de instelling.

De RvT bestaat uit een vijftal leden. Op dit moment zijn dat drs. Rob Soeters (voorzitter), prof. dr. Klaas van Breugel, Theo Loonstra RA, drs. Jeannieke Kuijper-Rustenburg en mr. Herman Oevermans. De eerste voorzitter van de RvT was drs. Leo Born. Drs. Els van Dijk van de Evangelische Hogeschool heeft ook jarenlang zitting gehad in de RvT. Van de huidige bezetting zijn de raadsleden Kuiper, Van Breugel en Oevermans alle drie werkzaam in het hoger onderwijs. Kennis van de sector is dus ruimschoots aanwezig.

De Raad van Toezicht. V.l.n.r. drs. J.M. Kuijper-Rustenburg, mw. W. den Heijer (ambtelijk secretaris), drs. R.W.J. Soeters (voorzitter), mr. H.M. Oevermans en prof. dr. ir. K. van Breugel. Niet op de foto: T. Loonstra RA.

De RvT is een relatieve nieuwkomer in het bestuurlijk universum van de TUA. Traditioneel is het curatorium min of meer de feitelijke toezichthouder. Dat is het nog steeds, maar dan met name op de identiteit van de TUA en bij de benoeming van kerkelijke hoogleraren.

De RvT heeft al met al een bescheiden rol in het geheel van de TUA. Niet zo gek dat ze niet heel zichtbaar is. Dat hoeft ook niet. De leden van de RvT behoren tot de Christelijke Gereformeerde Kerken en kennen dus de wereld waarin de TUA haar gewaardeerde rol mag vervullen. Er zijn zelfs een paar leden van de RvT die alle namen kennen van de docenten die in de senaatskamer van de TUA de wand sieren. Al is dat geen voorwaarde om tot dit gezelschap te kunnen toetreden.

Mr. H.M. Oevermans,
secretaris van de Raad van Toezicht

De UR: kritische vriend van het CvB

De Wet op het hoger onderwijs schrijft voor dat een universiteit een medezeggenschapsorgaan moet hebben, de officiële aangewezen gesprekspartner van het CvB. Dus heeft de TUA een Universiteitsraad (UR), samengesteld uit zes verkozen leden: drie studenten, één lid van het onderwijsondersteunend personeel, en twee uit de kring van de docenten. Via de UR denkt en praat de 'werkvloer' mee met het CvB als het gaat om beleid en inrichting van de opleiding, waarbij de wet duidelijk aangeeft op welke vlakken de UR om ad-

vies of zelfs om instemming gevraagd moet worden. Daar kan het CvB niet omheen!

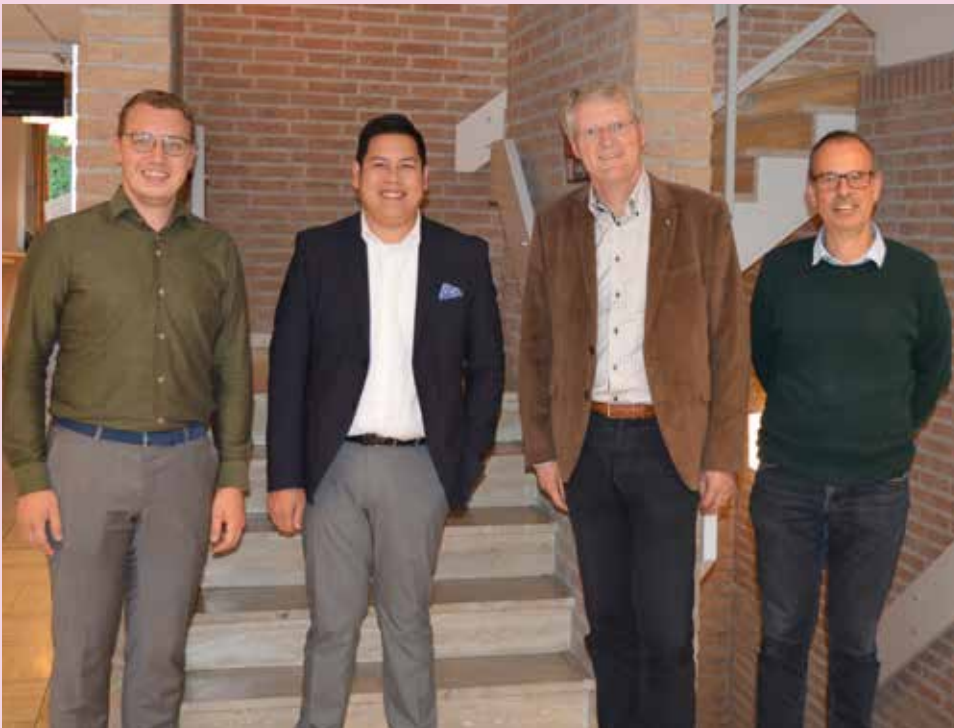
De UR doet er dus echt toe. Niet als lastpak, maar wel als kritische vriend die de voornemens en plannen van het CvB weegt en toetst en als dat nodig is van duidelijk commentaar voorziet. Daarbij gaat het om voornemens en besluiten die met beleid te maken hebben, bijvoorbeeld: de toekomst van de TUA, hoofdlijnen van het financiële beleid, arbeidsomstandigheden, enzovoort.

Op cruciale momenten in het bestaan van de TUA heeft de UR dus echt wat te doen, en te zéppen! Dat levert binnen het geheel van de TUA, waar een belangrijke verbindinglijn loopt naar de kerken, af en toe best spannende momenten op.

Terwijl de Generale Synode officieel via het Curatorium en de Raad van Toezicht betrokken is op wat er aan de TUA gebeurt, vraagt het Ministerie van Onderwijs in voorkomende gevallen niet naar het standpunt van de synode, maar wel naar dat van de UR!

De UR beseft dat, en juist daarom wil hij geen luis in de pels zijn, maar wel die kritische vriend. Als het gaat om het beleid (toekomst, financiën, arbeidsomstandigheden, et cetera), denkt de UR graag echt mee! Positief, kritisch, opbouwend.

*Drs. J. van 't Spijker,
voorzitter Universiteitsraad*

De Universiteitsraad. V.l.n.r. Studentleden Niels Stouten en Bernd Mussche, drs. Jan van 't Spijker namens het onderwijzend en wetenschappelijk personeel, en Hans Bulten vanuit het onderwijsondersteunend personeel. Niet op de foto: Dominik de Buijine (studentlid) en dr. Michael Mulder (lid vanuit de docenten).

Het CvB geeft de TUA profiel en gezicht

Het CvB kwam er in 2009. De eerste voorzitter, tevens algemeen bestuurder, werd ir. Jan Eberwijn, die in 2011 met pensioen ging en opgevolgd werd door ir. Wim Hanekamp. Medebestuurders in het CvB zijn, driejaarlijks roulerend, de hoogleraren, die dus beurtelings rector zijn. De rector (momenteel prof. dr. Herman Selderhuis, red.) is als eerste verantwoordelijk voor onderwijs en onderzoek. Voor alle andere zaken ligt die eerste

verantwoordelijkheid bij de algemeen bestuurder.

Maar wat doet een CvB nou eigenlijk? Het antwoord is zorgvuldig en uitgebreid beschreven in de formele regelingen die op de website van de TUA te vinden zijn. In het kort gaat het om: het ontwikkelen en bevorderen van de identiteit, het studentenbeleid, het beheer van de onderwijs- en onderzoeksorganisatie, het beheer van de financiën, ge-

bouwen en overige faciliteiten, het personeelsbeleid, de ICT-infrastructuur, het organisatiebeleid en het arbo-, milieu- en veiligheidsbeleid. Dat is dus een veelzijdige taak, waarbij het gaat om thema's die voortdurend in ontwikkeling zijn en permanent aandacht vragen.

In de praktijk overleggen de CvB-leden elke twee weken over van alles en nog wat, ze vormen een collegiaal bestuur. Daarbij wordt

het CvB ondersteund door enkele stafmedewerkers. We hebben het echter op de TUA wel zo geregeld dat het CvB niet een orgaan is dat los van de anderen bestuurt en beslist, maar dat er veel onderling overleg is. Toch blijft het CvB eindverantwoordelijk, zowel als initiatiefnemer alsook voor de realisatie, en heeft het daarom de mogelijkheid de TUA profiel en gezicht te geven.

Prof. dr. H.J. Selderhuis, rector

Jubileumdag 125 jaar TUA

Op 11 september 2019 vond de viering van het 125-jarig jubileum van onze universiteit plaats. Een dag waarop we dankbaar mogen terugkijken. We waren verrast door de grote opkomst van 340 personen. Ook op andere manieren liet u uw betrokkenheid bij de TUA zien. De post (ook digitaal!) bezorgde kaarten met gelukwensen, en soms zelfs hele kunstwerken. Verder mochten we veel giften ontvangen, vaak (een veelvoud van) 1,25, 12,50 of 125 euro. De voorzitter van het college van bestuur schrijft hier op pagina 14 meer over. We willen u, onze achterban, voor al deze hartelijkheid, gulheid en betrokkenheid heel erg bedanken!

(Foto's: Wouter Muskee)

Ontvangst met koffie en gebak.

De kerk was volledig gevuld.

Opening van de morgenbijeenkomst door de rector.

Elke bezoeker kon twee workshops kiezen.

De TUA-cantorij onder leiding van Hanna Rijken luisterde de bijeenkomst op met prachtige bijdrages. Op www.tua.nl is een lied van hen te beluisteren. Zoekt u op 'filmfragment' en scroll door naar de foto waarop de cantorij te zien is.

Een van de workshops. Oud-student Willem van 't Spijker, zendingsconsulent in de Christelijke Gereformeerde Kerken, vertelde over zijn studietijd aan de TUA en zijn werk nu.

Overhandiging door ir. W.J.A. Hanekamp, voorzitter college van bestuur, van het eerste exemplaar van het jubileumboek 'Denken om te dienen. 125 jaar Theologische Universiteit Apeldoorn', aan mw. D. Westerink-Visser, trouw bijwoner van de preekcolleges van de TUA-studenten. Het boek, samengesteld door dr. Niels van Driel, is voor 12,50 euro te verkrijgen bij de boekhandel.

Feestelijke lunch.

Pedel M. Rozema leidde de hoogleraren binnen aan het begin van het middagprogramma, de opening van het academisch jaar 2019-2020.

Prof. dr. A. van de Beek hield een rede onder de titel 'Gereformeerd - bevrijdend en gevaarlijk'. De rede is na te lezen op www.tua.nl, zoekt u op 'online beschikbaar'.

Wie jarig is trakteert! Daarbij wilden we onze burens niet overslaan. Studenten en medewerkers van de TUA hebben een presentje uitgedeeld onder bewoners van het Wilhelminapark en omliggende straten. Dit werd erg gewaardeerd. (foto: M. Rozema)

UITSLAG KLEURWEDSTRIJD

Rondom het 125-jarig jubileum van onze universiteit hebben we een kleurwedstrijd gehouden. Wat kwamen er veel mooie kleurplaten binnen! Er was zelfs een hele schoolklas die meedeed. De jury vond het erg moeilijk om een keus te maken.

Dit zijn de winnaars:

- Categorie 1-3 jaar: Merel Gort (2 jaar) uit Hoogeveen
- Categorie 4-5 jaar: Janisa de Groot (5 jaar) uit Oldebroek
- Categorie 6-9 jaar: Anna Claire van Wolfswinkel (7 jaar) uit Barneveld en Mart van Klaveren (9 jaar) uit Boskoop
- Categorie 10-11 jaar: Anne Nieuwenhuize (10 jaar) uit Leusden.

De winnaars hebben inmiddels hun prijs ontvangen.

Anne Nieuwenhuize (boven) en Janisa de Groot met hun prijs.

Geslaagden

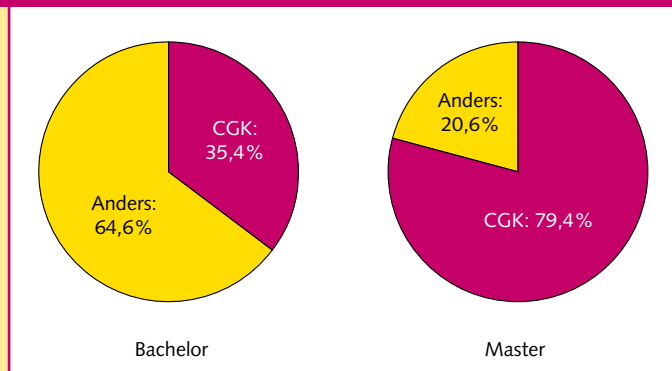
Het masterexamen is met goed gevolg afgelegd door:

- *N.H. (Nick) de Graaf* op 30 augustus 2019. Zijn scriptie had als titel 'Mens, ken uzelf! Een analyse van Augustijnse noties in Oliver O'Donovans concept "zelfliefde"'. Nick ontving het predicaat 'cum laude'.
- *A.J. (Albert-Jan) Dorst* op 2 september 2019. Zijn scriptie had als titel ' "Persoon, kracht, extensie"'. Een evaluatief onderzoek naar het spreken over de Heilige Geest als kracht en als persoon bij John Owen en Jan Veenhof aan de hand van de ruach JHWH in het Oude Testament'.
- *A.J. (Arjan) Droger* op 2 september 2019. Zijn scriptie had als titel 'Jeruzalem, Jeruzalem. Een onderzoek naar de betekenis van de heilige stad in Lucas en Handelingen'.
- *R. (Remco) de Jong* op 2 september 2019. Zijn scriptie had als titel 'Die hier bedrukt met tranen zaait. Een onderzoek naar de relatie biografie en pastorale theologie bij John Bunyan, Ralph en Ebenezer Erskine en Samuël Rutherford'.
- *A. (Albert) Veuger* op 2 september 2019. Zijn scriptie had als titel 'Geerhardus Vos en zijn bijdrage aan de gereformeerde theologie in Amerika. Tekst en context van Vos' colleges over natuurlijke theologie'.
- *G. (Bart) van Vliet* op 2 september 2019. Zijn scriptie had als titel 'Ondenkaar ver weg & onvoorstelbaar dichtbij. Een praktisch-theologisch onderzoek naar de verhouding tussen een klassiek-gereformeerde visie op het kennen van God en de wijze waarop christelijke gereformeerde jongeren spreken over het kennen van God'.
- *A.D.L. (Adriaan) van Heteren* op 2 oktober 2019. Zijn scriptie had als titel 'Catechese bij Dietrich Bonhoeffer. Een onderzoek naar de praktijk van en de visie op het catechetisch onderwijs bij Dietrich Bonhoeffer'. Adriaan ontving het predicaat 'cum laude'.

Rectificatie

Op pagina 11 van het augustusnummer van *TUA Connect* stonden twee cirkeldiagrammen precies verkeerd om afgedrukt. De juiste weergave moet zijn:

TUA-FEITJE: Kerkelijke achtergrond TUA-studenten per 1 oktober 2018

Het curatorium heeft op 2 september 2019 **beroepbaar gesteld**:

A.J. (Albert-Jan) Dorst, A.J. (Arjan) Droger, R. (Remco) de Jong, J. (Jeroen) van Limbeek, A. (Albert) Veuger en G. (Bart) van Vliet.

De beroepbaar gestelde broeders. V.l.n.r.: Arjan Droger, Albert Veuger, Jeroen van Limbeek, Remco de Jong, Bart van Vliet en Albert-Jan Dorst.

De **bachelor** is de achterliggende periode afgerond door:

C. (Cris) de Groen, J. (Jacques) Hoeve, H.J. (Harm Jan) Holsappel, M.K. (Mark) Klooster, A.A. (Leanie) de Kok-van Deelen, H. (Erik) Krooneman, H.H. (Henrian) de Mots, P.J. (Peter) Lok, M.H. (Menno) Nagel, A.T. (Auke) Trouwborst, A. (Harmen) van der Werf en T. (Tom) Wevers.

Op 5 september 2019 is **gepromoveerd**:

Y.E. (Yakub) Kartawidjaja. Zijn proefschrift droeg de titel 'Music in Martin Luther's theology'.

De promovendus met zijn zojuist overhandigde doctorsbul. Links en rechts van hem zijn paranimfen: G.M. Bosker MA en D. Jeong MA.

Op 2 september 2019 werd preekconsent verleend aan: J.R. (Sjors) Bulten, W.P. (William) de Hek en W.J. (Willem Jan) van de Velde.

Naam: J.R. (Sjors) Bulten
Geboortedatum: 18 oktober 1990
Burgerlijke staat: Getrouwd met Jantine Bom
Kinderen: Matthias (2) en Lieke (0)
Kerkelijke thuisgemeente: CGK Enschede-Oost
Hoofdvak: Nieuwe Testament
Verwachte afstudeerdatum: November 2020
Aansprekende uitspraak van een theoloog: 'Deus semper maior' (God is altijd groter) [Ignatius van Loyola]

Naam: W.P. (William) de Hek
Geboortedatum: 26 maart 1996
Burgerlijke staat: Verkering met Noor van Pelt
Kerkelijke thuisgemeente: CGK Genemuiden
Hoofdvakken: Systematische Theologie en Kerkgeschiedenis
Verwachte afstudeerdatum: Midden 2021
Aansprekende uitspraak van een theoloog: 'Deze liefde (dat is: Gods liefde) moet je dus voor ogen houden als het doel waarop je al je woorden richt. En wat je vertelt moet je zo vertellen dat je toebehoort door te luisteren komt tot geloof, door geloof tot hoop en door hoop tot liefde' [Augustinus]

Naam: W.J. (Willem Jan) van de Velde
Geboortedatum: 16 juli 1991
Burgerlijke staat: Single
Kerkelijke thuisgemeente: CGK Kerkwerve
Hoofdvak: Praktische Theologie
Verwachte afstudeerdatum: Voorjaar 2021
Aansprekende uitspraak van een theoloog: 'Er is meer genade in Christus dan zonde in ons' [Richard Sibbes]

Het nieuwe A-jaar

We mochten aan het begin van dit studiejaar een mooie groep eerstejaarsstudenten verwelkomen. Dit zijn onze nieuwe studenten:

V.l.n.r. *Daan Prins, Jan Willem van Panhuis, Jaap-Bram Hannessen, Heidi Jongbloed, Leonard van 't Wout, Ludo Hartog, Mirte Verhage, Gerben Mateman, Sem Verdouw, Gerben Glasbergen, Jakko Buitenhuis, Michael Madern en Jander van Ettehoven.*

Niet op de foto: *Reinder Baars en Jan Willem Klaassen.*

Van deze 15 studenten hebben er 7 een christelijke gereformeerde achtergrond, 2 anderen behoren tot de Hersteld Hervormde Kerk, 2 zijn lid van de Protestantse Kerk in Nederland, 1 is geen lid bij een kerk en de overige 3 studenten komen respectievelijk uit de Gereformeerde Gemeenten, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Gereformeerde Kerken Nederland.

'Lotgenotencontact' tijdens de Graduate Week

De eerste Graduate Week werd gehouden aan het einde van de zomervakantie aan de TUA. Het was een week voor de 'Apeldoornse' promovendi. Het programma bestond uit gezamenlijke sessies van alle vakgebieden, waarin onderwerpen werden besproken die elke promovendus aangaan, zoals: hoe ziet een onderzoeksvraag eruit, hoe zet je een heel onderzoek op, hoe schrijf je een dissertatie, hoeveel tijd moet je per week studeren om goede voortgang te maken? Daarnaast gingen we met begeleiders in kleinere groepen uiteen om elkaars teksten te bespreken. Op deze manier help je elkaar door feedback te geven op elkaars teksten, maar krijg je ook geïllustreerd waar het in de plenaire setting over ging: hoe moet een wetenschappelijk betoog worden opgebouwd, hoe voorkomen je zijweggetjes, of zorg je ervoor dat de gedachte-ontwikkeling consistent is? Zo'n bespreking is van tijd tot tijd nodig om te zien of je tekst door de test komt: kun je met wat bijschaven verder of moet je terug naar de tekentafel?

De Graduate Week heeft ook wel iets weg van een lotgenotencontact. Het schrijven van een dissertatie is mooi, maar kent ook

momenten van inzinking en ontmoediging. Het is mooi om naar elkaar te luisteren, naar de keuze van een onderwerp, naar de manier waarop anderen hun werk combineren met studie. Daarom was het ook goed dat er tijd was voor ontmoeting. Daarbij denk ik vooral aan de maaltijden. Het is goed om elkaar te leren kennen, van elkaars project te weten en elkaar te bevragen en te bemoedigen.

Als je aan het einde van de week het gevoel hebt dat je echt verder kunt met de studie, dat je er weer meer zin in hebt, dat je ook weet wat je moet gaan doen in plaats van 'rondjes te zwemmen', dan is de week erg geslaagd geweest. Ik denk dat wie de Graduate Week als promovendus bezocht, met winst naar huis ging.

*Drs. A.Th. van Olst,
deelnemer Graduate Week*

advertentie

**Benieuwd naar drukwerk
op papier van restafval?
#duurzaam #biobased**

Voor advies op maat

Herrejan Veenema

Magazijnweg 8, Alphen a/d Rijn

t: 0172 - 432 297

e: herrejan@drukkerijholland.nl

Grootformaat offsetdruk,
digital print & afwerking
in eigen huis.

Partner in duurzaam
ondernemen

**DRUKKERIJ
HOLLAND BV**

Sinds 1925

De Graduate Week op Twitter.

Manuscripten van hand tot hand in Sofia tijdens de ReReS Schoolweek

Sofia, de hoofdstad van Bulgarije, was in de laatste week van september het decor van de ReReS School (zie www.reires.eu voor informatie over dit onderzoeksproject, waaraan ook de TUA is verbonden). De stad, die haar wortels heeft ver voor het Romeins imperium, kent vele invloeden van culturen. Van Alexander de Grote en Constantijn de Grote, de Byzantijnse en Ottomaanse overheersingen, tot aan het Bulgaarse koninkrijk en de communistische volksrepubliek, Sofia kent het allemaal. Midden door al deze periodes heen heeft de christelijke kerk, waar na het schisma in 1054 vooral de oosters-orthodoxe kerk vertegenwoordigd was in Bulgarije, een schat aan waardevolle manuscripten nagelaten.

Vanuit de TUA hadden wij, Bart Bolhuis, Bas Meeuse en Niels Stouten, het voorrecht om met ReReS op de universiteit van Sofia kennis te maken met een selectie van deze zeer oude manuscripten. Hier was enige voorkennis voor vereist en daarom stond de eerste dag in teken van het ontstaan van deze manuscripten en de taal waarin ze geschreven zijn. Het Glagolitisch, een in de negende eeuw door de broers Cyrillus en Methodius ontworpen missionaire taal om de Slavische volken te kerstenen, bevat in de lettertekens drie christelijke symbolen: een kruis, een cirkel en een driehoek. Prachtig om te ontdekken dat elke letter in deze taal gevuld is met christelijke symboliek!

De deelnemers aan de ReReS School poseren bij een kerk. Rechts achteraan, in groene trui, Niels Stouten.

In de twee dagen die volgden, kregen we op de Theologische Faculteit en het Centrum voor Slavo-Byzantijnse Studies de manuscripten in handen, letterlijk! De oude boeken van papier of perkament gingen van hand tot hand, en enkele ervaren manuscriptonderzoekers uit Duitsland, die ook

deelnamen aan de School, verstarden en trokken wit weg bij het zien hoe vrij de Bulgaarse onderzoekers omgingen met de manuscripten en er naar hartenlust in bladerden. Op het moment dat een van de Duitsers weigerde een manuscript met zijn handen vast te pakken, werd hem vriendelijk verteld dat hij niet bang hoefde te zijn, want alle manuscripten waren ontsmet.

De vierde en afsluitende dag was het hoogtepunt van de reis. Na een busreis van drie uur, bezochten we het Rila klooster, hoog in de bergen. We genoten van de vergezichten, het klooster, het museum en de kerk met een gigantische hoeveelheid aan fresco's, waarbij door een van de deelnemers, een orthodoxe priester, alles van commentaar en uitleg werd voorzien. Op zo'n moment realiseer je je dat je als protestant enorm weinig weet van de oosters-orthodoxe kerk en zelfs na 500 jaar los van Rome te zijn, nog steeds sterk op Rome georiënteerd bent.

Naast nieuwe kennis over de talen, het gebruik en onderhoud van manuscripten en een inleiding over de oosters-orthodoxe kerk, hebben we ook veel geleerd op het gebied van internationalisering. Het spreken met deelnemers uit andere landen, universiteiten en werkvelden is verrijkend en verdiepend, en draagt bij aan een bredere oriëntatie binnen het wetenschappelijk werkveld.

Niels Stouten, bachelorstudent

Elsevier deelt 2 gouden medailles uit aan de TUA

Elsevier heeft onze bachelor en master vergeleken met alle andere bachelors en masters in Nederland, over een periode van vijf jaar. Daar kwam o.a. het volgende uit:

- Zowel onze bachelor als master staan op 1 in de categorie Theologie en Religiewetenschappen (de bachelor op een met de RUG gedeelde 1e plaats)
- De TUA-master kreeg 90 van de 100 punten.
- Onze masterstudenten zijn bijzonder tevreden over de organisatie en communicatie (97 punten), de toetsing (94 punten), de docenten (93 punten) en de inrichting van de opleiding (91 punten).
- In de groep kleine WO-masters (totaal 86 stuks) staan onze docenten op de 1e plaats. Zo tevreden zijn de studenten over in het

bijzonder hun bekwaamheid, inzet en bereikbaarheid!

- Onze bachelorstudenten zijn bijzonder tevreden over de inrichting van de opleiding (90 van de 100 punten), de docenten (89 punten), de organisatie en communicatie (87 punten) en de toetsing (85 punten).
- In de groep kleine WO-bachelors (totaal 102 stuks) staan onze docenten op plaats 3. Zo tevreden zijn de studenten over in het bijzonder hun begeleiding!

Deze uitkomst leverde zowel de bachelor als de master van de TUA een gouden medaille op.

Twée nieuwe promotiefilmpjes

Theologie studeren aan de TUA, waarom zou je dat eigenlijk doen?

Om die vraag draait het in de twee nieuwe promotiefilmpjes die recent zijn gemaakt. Benieuwd? Ga naar <https://www.youtube.com/TUApeldoorn> of scan de QR-codes:

TUA scoort zeer hoog bij Nationale Studenten Enquête

Bij de Nationale Studenten Enquête 2019 heeft de TUA opnieuw een hoge beoordeling gekregen. Op alle onderzochte onderdelen scoren de bachelor en master zelfs nog beter dan vorig jaar, en het oordeel van onze studenten ligt steeds ruim boven het landelijk gemiddelde. Met name het oordeel over de toetsing en begeleiding (4,50 op een schaal van 1 tot 5), de inhoud van de studie (4,51), stage en opleiding (4,56), de studiebegeleiding (4,62), de informatievoorziening (4,64), de stage-ervaring (4,65), de docenten (4,67), het studierooster (4,83) en de groepsgrootte (zelfs 4,85) valt erg hoog uit. Het laagst scoort de TUA op het onderdeel internationalisering, maar met een score van 3,90 toch nog ruim boven het landelijk gemiddelde van 3,40.

Het oordeel over de studie in het algemeen is gestegen van 4,63 in 2018 naar 4,67 nu. Het oordeel over de algehele sfeer op de TUA is gestegen van 4,70 naar 4,73 en bij de vraag of onze studenten hun studie zouden aanraden aan anderen is de score gestegen van 4,60 naar 4,72.

De Nationale Studenten Enquête wordt jaarlijks afgenomen onder studenten van Nederlandse hogescholen en universiteiten. De uitslag helpt de onderwijsinstellingen om het onderwijs te verbeteren en is voor aanstaande studenten een instrument om tot een weloverwogen studiekeuze te komen.

Wij zoeken nieuwe vrienden!

De TUA heeft 306 vrienden. Tenminste, dat is het aantal dat zich officieel als TUA-vriend heeft aangemeld. Ze steunen ons met hun betrokkenheid, die onder andere blijkt door middel van een jaarlijkse financiële bijdrage. 306 vrienden. Dat zouden er veel meer kunnen zijn! Voeg u bij de groep, en ontvang (naar wens) een gratis welkomstgeschenk, 15% korting op bestellingen in de webshop en elke maand onze nieuwsbrief in uw mailbox.

De TUA is voor mij belangrijk, omdat het al 125 jaar een Schriftgetrouw baken is in de theologische zee. Ik wil graag dat dat zo blijft, in deze roerige tijden waarin de vragen rondom het Schriftgezag zo aan de orde zijn.

Edward Groenenboom

TUA-vriend zijn voelt als mogen meewerken om de schaapskooi te onderhouden en de staf voor de herder te schaven.

Eva van der Struik

Bij bijna alles geldt dat als je wilt presteren, in de zin van iets voor elkaar krijgen, je een stabiele en veilige thuisbasis moet hebben. Wil je iets betekenen in samenleving en maatschappij, dan heb je een gedegen achtergrond nodig. Als je wilt weten welke kant we op moeten gaan, dan zul je ook moeten weten waar we vandaan komen. Dat alles heeft mij ertoe gebracht om jaren geleden TUA-vriend te worden. Want de TUA is zo'n stabiele basis. Met oog voor de geschiedenis en richting voor de toekomst. Al 125 jaar in alle bescheidenheid heel waardevol.

*Frits van der Heide,
diaken CGK Onstwedde*

Waarom ik TUA-vriend ben? Omdat ik het belangrijk vind dat het Woord van God verder gaat d.m.v. onze theologische studenten.

Ellen Venema

**306 vrienden,
dat moeten er toch veel
meer kunnen worden?**

Het motto van de TUA is 'denken om te dienen'. Bidden en studeren. Luisteren naar Gods Woord. Vrucht naar Boven (lofprijzing), naar binnen (kerk) en naar buiten (samenleving). Goed voor het geestelijk klimaat van ons land. Draag je gereformeerde theologie een warm hart toe, dan ben je TUA-vriend.

*Drs. J. van Walsem,
predikant CGK Leerdam*

**'Als u dit ook vindt,
word TUA-vriend!'**

(Karst de Vries)

Wilt u net als Edward Groenenboom, Eva van der Struik, Frits van der Heide, drs. J. van Walsem, Joop van Dijk MA, Ellen Venema, ir. Jan Eberwijn, Karst de Vries en Laura bij de Vaate vriend van de TUA worden? Meld u dan aan als TUA-vriend! Dat kan op verschillende manieren:

- Gebruik de machtigingskaart die bij deze TUA Connect gevoegd is.
- Scan de QR-code met uw smartphone en vul uw gegevens in.
- Meld u aan op de website. Ga naar www.tua.nl, klik op 'Over de TUA' en vervolgens op 'TUA-vriendenkring'. Daar kunt u een aanmeldformulier invullen.

Het is waardevol om als christenen elkaar te ontmoeten, door het tonen van betrokkenheid en support van de TUA. We hebben veel te delen, dankzij de rijkdom van de Bijbel en ons kostbaar geloof in Jezus Christus. Dat tradities van elkaar verschillen, zie ik als een verrijking. Waarbij de één de ander respectvol aanvalt en een prachtig boeket ontstaat tot eer van God (vergelijk Efeziërs 3: 18).

*Joop van Dijk MA,
kapitein bij het Leger des Heils*

Niets is zo stimulerend als merken dat de broeders en de zusters om je heen hun steun betuigen door hun persoonlijke betrokkenheid. Dan voel je je extra gedragen, en niet in de laatste plaats door hun gebed om wijsheid en zegen bij het werk dat op onze TUA verricht wordt.

Ir. Jan Eberwijn

Het is een voorrecht dat we als kerken een eigen theologische universiteit hebben waar:

- het Woord van God zeggenschap heeft
- vroomheid, wetenschap en toerusting samengaan
- vanuit de Schriften kritische reflectie plaatsvindt op kerk en samenleving
- studenten worden opgeleid om richtingwijzers en gidsen te zijn op weg naar de toekomst van Christus.

Als u dit ook vindt, word TUA-vriend!

Karst de Vries

Juist een financiële bijdrage van ons allen persoonlijk betekent veel voor onze TUA. En... alle kleine beetjes helpen dan ineens véél! En die worden dan gegeven door vele TUA-vrienden uit het hele land: prachtig!

Laura bij de Vaate

Statistieken bij de jubileumdag

Met wat cijfertjes kijken we terug op de jubileumviering.

125 Zoveel jaar bestond de TUA op 11 september 2019.

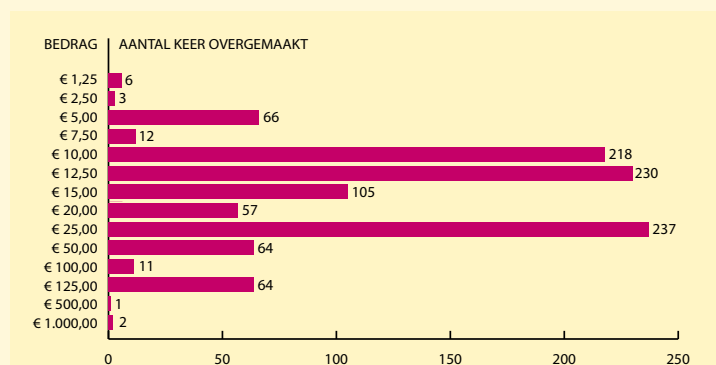
340 Met 340 mensen was de opkomst zo groot dat we niet meer in ons eigen gebouw pasten en ook de Barnabaskerk moesten inschakelen.

6 De deelnemers konden tijdens deze dag kiezen uit 6 workshops, gegeven door 6 oudstudenten van de TUA.

1's Middags kon worden geluisterd naar 1 boeiende rede, die werd gehouden door prof. dr.

A. van de Beek, over 'Gereformeerd - bevrijdend en gevaarlijk'.

300 In het augustusnummer van *TUA Connect*, dus net voor het jubileum, deed de rector een oproep voor een jubileumgift met de cijfers 125 en de suggestie daarbij was om zelf te bepalen waar de komma moest staan. In totaal 300 mensen hebben dat op die manier gedaan, soms in een veelvoud, bijvoorbeeld 2 keer € 12,50. In onderstaande grafiek is te zien welke bedragen we mochten ontvangen.

1.135 In totaal zijn er van eind augustus, toen de vorige *TUA Connect* verscheen, tot half november 2019 1.135 giften binnengekomen.

32.271 Bij elkaar opgeteld zijn die giften goed voor een bedrag van € 32.271,25.

28 Gemiddeld werd er dus € 28,43 overgemaakt.

2.141 Na het uitkomen van elke *TUA Connect* komt een stroom van giften binnen. Vergeleken met dezelfde periode in 2018 is er nu € 2.141,- meer overgemaakt.

1.455 Voor het eerst hebben we tijdens de jubileumdag gebruikgemaakt van de betaalmogelijkheid via een QR-code. Deze kan worden gescand met de scanner in de bankieren-app, met de smartphone. Dat leverde een bedrag op van € 1.455,-

46 Zoveel mensen maakten via de QR-code een gift over.

32 Gemiddeld gaven zij dus een kleine 32 euro per persoon.

490 Dan was er nog de bekende collectebus. Daar is 490 euro en 7 cent in gestopt.

4.000 Alles bij elkaar opgeteld hebt u ons ruim 4.000 euro geschonken tijdens en rondom de jubileumdag. Alle gevers hartelijk bedankt!

Meer dan 100% Het jubileum met alle positieve reacties heeft ons als personeel van de TUA gemotiveerd om ons voor meer dan 100% in te blijven zetten voor het mooie werk dat we mogen doen voor kerk en samenleving!

Ir. W.J.A. Hanekamp, voorzitter college van bestuur

Wat zijn dit voor rare vierkantjes? Met de scanner in de bankieren-app op uw telefoon kunt u deze scannen. U kunt dan naar eigen keus direct een gift overmaken naar de TUA, waarmee u de beoefening van gereformeerde theologie mogelijk helpt maken. Heel hartelijk dank!

STUDENTENLEVEN

De KreNT in de kelder

'De KreNT' is een begrip op de TUA. Het is de boekenvereniging die nieuwe en tweedehands boeken verkoopt aan de studenten. Als u zich afvraagt hoe uw dominee aan zoveel boeken komt, is hoogstwaarschijnlijk het antwoord: 'van De KreNT'. De KreNT verkoopt namelijk heel veel boeken. Met name tijdens de zogenaamde verkoopweken, waarbij tweedehands boeken voor spotprijzen worden aangeboden. Met als resultaat dat studenten de TUA met dozen vol boeken verlaten.

De thuishaven van De KreNT was altijd de gezellige studentenzolder van de TUA, 'Areopagus' geheten. De 'Areopagus' stond vol met tweedehandsboeken, die tijdens de verkoopweken verkocht werden. Het was er zó vol

dat er van de 'Areopagus' op sommige momenten nog weinig zichtbaar was. Daarom is De KreNT nu verhuisd naar de kelder van de TUA. In de kelder heeft De KreNT een kamer ter beschikking gekregen die gevuld is met robuuste houten kasten, die inmiddels zijn afgeladen met boeken, om vanuit die kasten weer te verhuizen naar de boekenkast van de TUA-student.

William de Hek, voorzitter boekenvereniging De KreNT

Klanten in de KreNT-winkel: Jantine Donker en Auke Kieviet.

Huijgen, A., *Lezen en laten lezen: Gelovig omgaan met de Bijbel* (Utrecht: KokBoeken-centrum, 2019). 240 p., ISBN 9789023958697, € 19,99.

Christelijk Nederland zindert van vragen rond de uitleg van de Bijbel. Taal en wereld van de Bijbel lijken vaak niet aan te sluiten bij de vragen van onze tijd. 'Hermeneutiek' vormt dan het sleutelwoord om met een problematische en soms aanstootgevendende Bijbel om te gaan. Maar als die benadering zelf nu eens problematisch is? Dit boek voert een pleidooi om niet de Bijbel, maar onszelf als het probleem te zien. Niet ons ingewikkelde interpreteren staat centraal, maar God die spreekt. Zo ontstaat er ruimte om de Bijbel met hart en ziel te lezen en je te laten lezen door God. Dit boek is genomineerd voor de prijs 'Theologisch boek van 2019'. Inmiddels is de tweede druk verschenen.

Huijgen, A. e.a., *Gewone Catechismus: Christelijk geloof in 100 vragen en antwoorden* (Utrecht: KokBoekencentrum, 2019). 240 p., ISBN 9789023954927, € 12,99 (paperback), € 17,99 (hardback).

De Gewone Catechismus, geschreven door de theologen Theo Plezier, Arnold Huijgen en Dolf te Velde, wil de inhoud van het christelijk geloof op een hedendaagse manier overdragen aan volgende generaties en hen inspireren. Dit 'leerboek' bestaat uit 100 vragen en antwoorden in een nieuwe catechetische structuur. Naast de tekst van de vragen en antwoorden is ook per antwoord een korte toelichting opgenomen.

Huijgen, A., 'Das "semen religionis" und die "pietas in Calvini Theologie und der "Anknüpfungspunkt"

und die "Frömmigkeit" bei Schleiermacher', in: Anne Käfer (ed.), *Der reformierte Schleiermacher: Gespräche über das reformierte Erbe in seiner Theologie* (Berlin: De Gruyter, 2019), 31–50. 190 p., ISBN 9783110631838, € 29,95.

De TUA werkt al jarenlang samen met het Seminar für reformierte Theologie in Münster in een zogenaamde 'Sommeruniversität'. De bijdragen van augustus 2018 over Schleiermacher als gereformeerd theoloog zijn nu gebundeld. Prof. Huijgen vergelijkt Schleiermachers theologie met die van Calvijn.

Peels, H.G.L., 'Het Oude Testament als stimulans voor ware spirituele oecumene', in: H.A. Speelman & K. van der Zwaag (red.), *Spirituele Oecumene. Over de vele vormen van de gezamenlijke en persoonlijke omgang met God* (Apeldoorn: Labarum Academic, 2019), 341-351. 747 p., ISBN 9789492701084, € 34,95.

In een dik boek over kerkelijke relaties levert dit artikel een bijdrage aan de fundamentele bijbels-theologische bezinning op kerkelijke eenheid. Het Oude Testament getuigt van een groot verlangen naar eenheid: eenheid tussen God en zijn volk, eenheid tussen het tienstammenrijk en het tweestammenrijk, eenheid tussen Israël en de volkeren. Welke stimulansen kunnen we aan het Oude Testament ontleen om vandaag de dag gestalte te geven aan het zoeken naar meer eenheid in ons zo sterk verdeelde kerkelijk landschap?

Peels, H.G.L., 'Dienen we Genesis 1 te lezen als een historische tekst?', in: William den Boer, René Franssen & Rik Peels (red.), *En God zag dat het goed was. Christelijk geloof en evolutie in 25 cruciale vragen* (Kampen: Brevier Uitgeverij, 2019), 91-105. 420 p., ISBN 9789492701060, € 22,99.

De centrale vraag in dit artikel is hoe wij het eerste hoofdstuk van de Bijbel zo zorgvuldig mogelijk kunnen lezen, naar de eigen aard en bedoeling. Betoogd wordt dat Genesis 1 niet een mythische of slechts een poëtische tekst is, maar daadwerkelijk geschiedenis wil schrijven. Daarbij is deze tekst niet zo zeer letterlijk-historisch te verstaan in onze zin des woords, maar als een soort geconcentreerde geschiedschrijving: hier wordt ons in een specifieke vorm de essentie van de schepping Gods beschreven.

Peels, H.G.L., 'Tranen in Gods ogen. De keerzijde van het oordeel in het boek Jeremia', *Theologia Reformata* 62/2 (2019), 135-148.

In Jeremia 48 staan een aantal intrigerende teksten, waarin door een anonieme persoon geweend en geklaagd wordt. Een detail-exegese wijst uit dat het subject God zelf is. Dit spoort geheel met wat elders in het boek Jeremia ons verkondigd wordt over de HERE die diep bewogen met zijn volk is, en zelf verdriet kan hebben over het oordeel dat wel moet komen. Dit opent des te meer ons oog voor de werkelijkheid van de levende God, die niet onbewogen maar zeer betrokken, door de geschiedenis heen zijn werk zoekt te voltooien.

Selderhuis, H.J. en K. Boersma (red.), *More than Luther: The Reformation and the Rise of Pluralism in Europe* (Vandenhoeck & Ruprecht, 2019). 348 p., ISBN 9783525570968, € 79,99.

Dit boek bevat de plenaire bijdragen en een selectie van korte verslagen van de zevende RefoRC-conferentie, die van 10 tot en met 12 mei 2017 in Wittenberg werd gehouden. De bijdragen concentreren zich op de effecten van Luthers nieuwe theologie en trekken lijnen van Luthers tijdgenoten naar het begin van de zeventiende eeuw.

Snoek, L., 愿你的国降临.

Vertaling in het Chinees van Snoeks kinderbijbel 'Uw koninkrijk kome'.

Steensma, D.J., 'Intermenselijke vergeving. Maatstaf en richtsnoer voor samenleven in het licht van het evangelie', *Theologia Reformata* 62/1 (2019), 27-45.

Dit artikel is een uitwerking van een integratiecollege aan de TUA, gehouden op 20 december 2017. Het artikel gaat onder meer in op de vraag of een christen daadwerkelijk zijn naaste 'zeventigmaal zevenmaal' moet vergeven, zoals in het evangelie staat. Is het nodig dat de gene die kwaad heeft gedaan, éérs berouw toont en om vergeving moet vragen voordat vergeving kan worden geschonken? Kan ook vergeving worden geschonken aan iemand die een ánder kwaad heeft gedaan? Wanneer is daadwerkelijk vergeving tot stand gekomen?

Willigen, M.A. van en N. Witkamp (red.), *Door Christus aangesproken. Een ontmoeting met de Vroege Kerk* (Heerenveen: Groen, 2019). 226 p., ISBN 9789088972157, € 14,95.

In deze publicatie geeft een internationaal gremium van Vroege Kerk-deskundigen zijn visie op een aantal belangrijke onderwerpen. De hoofdstukken zijn eerder gepubliceerd in het digitale tijdschrift *Marturia* als zelfstandige bijdragen. Het voorwoord en de epiloog zijn nieuw. De studie laat zien hoe belangrijk Christus was in de geloofsbeleving van de Vroege Kerk.

'In Apeldoorn is mijn liefde tot Gods Woord én Gods Zoon verdiept'

Theologie studeren in Apeldoorn? Dat was voor Albert Groothedde (37) zeker geen uitgemaakte zaak. Een kort gesprek met een onverwachte 'studieadviseur' maakte echter dat hij vol overtuiging koos voor het 'Wilhelminapark'. Spijt heeft hij er nooit van gehad.

'Het gebeurde op een woensdagavond. Ik reisde met de trein van Gouda naar Woerden. Een andere passagier las een theologisch boek. We raakten aan de praat. Ik vertelde dat ik zojuist in Gouda colleges had gevolgd aan een kerkelijke theologische opleiding (CGO E-cursus) en overwoog om over te stappen naar een universiteit. Ik zat te dubben tussen Apeldoorn en Utrecht. En toen werden er onverwachts twee heel persoonlijke vragen op me afgevuurd: "Van welke kerk ben je lid?" en: "Wil je graag je geloof behouden?" Mijn antwoorden leidden tot een duidelijk studieadvies: "Ga theologie studeren in Apeldoorn, daar ben jij op je plek." Mijn medepassagier vertelde dat hij emeritus hoogleraar was van de theologische faculteit te Utrecht. Station Woerden naderde, onze wegen scheidden, we schudden elkaar de hand.'

Hangbuikzwijn

En zo kwam hij in Apeldoorn. Al-

berts TUA-periode begon met de vooropleiding klassieke talen in Kampen. Met een aantal medestudenten reed hij dagelijks van Apeldoorn naar de Hanzestad. De vader van medestudent Peter Roosendaal leverde hiervoor het vervoersmiddel. 'Zo hielden we kostbare tijd over om te studeren én te genieten van het studentenleven.'

'We werden gevormd voor de rest van ons leven'

Wat dit laatste betreft deed Apeldoorn niet onder voor mening andere studentenstad. Het illustere gezelschap, dat verbleef in het Domus Quinque Domino- rum (huis van de vijf dominees), zorgde regelmatig voor de nodige reuring. Zo gebeurde het dat de huisbewoners een keer rond middernacht arriveerden in het landelijke Kamperveen. Ze zetten ongemerkt een tent op in de voortuin van de inmiddels pasgetrouwde Groothedde en diens vrouw. Rond twee uur 's nachts

werd de kou de vijf vrienden echter te sterk. De situatie bracht hen ertoe om asiel te vragen bij het kersverse echtpaar. Dat gebeurde door hard op de ramen te bonzen.

'Royaal waren ze ook', verhaalt Albert. 'Zo kregen wij bij de geboorte van onze dochter een prachtig hangbuikzwijn cadeau. Het dier heeft geruime tijd in

onze ruime tuin rondgescharreld, totdat we concludeerden dat het beest per maand minstens zoveel kostte als een adoptiekind.' In Kamperveen wordt ondertussen nog steeds met de nodige verbazing gesproken over de Apeldoornse theologiestudenten en hun bijzondere kraamcadeau.

Levensvormende bagage

Gestudeerd werd er ondertussen uiteraard ook. 'Met veel dankbaarheid denk ik terug aan de mooie tijd in Apeldoorn. De

discussies met professor Den Hertog, de humor van professor Selderhuis (en de fijne mentorgesprekken!), de bevoegenheid van professor Hofman, de punctualiteit van professor Maris, de eloquentie van professor Peels en de bedachtzaamheid van professor Baars. Samen met de universitaire docenten en de onmisbare Wilma van der Zande en Melle Rozema vormden ze ons studenten voor de rest van het leven.

Een van de hoogtepunten van mijn studietijd was de Israëlreis in 2007. Die reis maakt diepe indruk op mij en zou ook heel bepalend zijn voor de rest van mijn leven. Toen had ik nooit kunnen bedenken dat datzelfde land ooit mijn thuisland zou worden. Het land waar ik nu indirect ook namens de Apeldoornse gemeenschap werkzaam mag zijn.

De bewuste Utrechtse hoogleraar – helaas ben ik zijn naam niet te weten gekomen – had het bij het rechte eind: Apeldoorn was inderdaad de plaats waar ik thuishoorde. Een plaats waar levensvormende bagage werd aangereikt. Een plek ook waar mijn liefde tot Gods Woord én Gods Zoon is verdiept. Een "alma mater" waar ik blijvend dankbaar voor ben!

Paspoort

Naam:	Albert Groothedde
Woonplaats:	Jeruzalem
Geboortedatum:	30 maart 1982
Burgerlijke staat:	Getrouwd met Martha Vreugdenhil
Kinderen:	Jopke (11), Albert (8), Pepijn (6) en Kees (3)
Studietijd aan de TUA:	2005-2009
Beroep:	Israëlconsulent voor het Centrum voor Israëlstudies (www.hetcis.nl)